

Nota betreffende het landbouwkundig onderzoek te Groningen.

- 1) Terwille van een doelmatige organisatie van het landbouwkundig onderzoek moet het wenselijk geacht worden, dat het te Wageningen te stichten instituut voor landbouwkundig onderzoek een afgerond geheel vormt.
- 2) In verband hiermee moet het niet wenselijk worden geacht het thans te Groningen bestaande landbouwkundig proefstation te handhaven, of op een andere wijze één of enkele geïsoleerde sectoren van het landbouwkundig onderzoek in de toekomst in Groningen in een afzonderlijke instelling onder te brengen.
- 3) Het thans in Groningen bestaande proefstation heeft geen wezenlijke betekenis voor de Groninger landbouw, de Groninger universiteit en de stad Groningen. Het proefstation verricht niet of nauwelijks werkzaamheden, die rechtstreeks de Groninger landbouw ten goede komen. De onderzoekingen, welke daar plaats vinden zijn in het algemeen van landelijke betekenis en bereiken de Groninger boeren, evenals de boeren in andere delen van het land, slechts indirect, via de voorlichtingsorganen. Tussen de Groninger universiteit en het landbouwproefstation bestaat vrijwel geen relatie. Het bij gelegenheid optreden van één van de medewerkers van het proefstation in het kader van de cursorische voordrachten, georganiseerd door de Vereniging van Hoger Landbouwonderwijs, vormt geen wezenlijk argument voor het bestaan van het proefstation te Groningen. Dit zou zonder bezwaar eveneens vanuit Wageningen kunnen geschieden. Wanneer men afziet van de Landbouwkundige Kring, nemen de medewerkers van het proefstation in geen enkel opzicht in het sociale en culturele leven van de stad Groningen een bijzondere plaats in.
- 4) Om verschillende redenen moet het echter wenselijk en aantrekkelijk worden geacht: in Groningen de mogelijkheid open te laten om naast een direct op de praktijk gericht landbouwkundig onderzoek van de tweede orde, binnen het kader van een eventueel te stichten regionaal laboratorium, landbouwkundig onderzoek van een meer fundamenteel karakter te verrichten, indien dit in nauwe relatie met de Groninger universiteit zou kunnen geschieden en indien dit harmonisch zou kunnen worden ingepast in het geheel van landbouwkundige onderzoekingen in Nederland.
- 5) Het scheppen van een dergelijke mogelijkheid moet in de eerste plaats van belang worden geacht voor de Groninger universiteit. Reeds tientallen jaren wordt getracht aan deze universiteit de belangstelling voor landbouwkundige vraagstukken te stimuleren. Tot nu toe heeft dit niet of nauwelijks geleid tot de ontwikkeling van landbouwkundig onderzoek aan de instelling, omdat de geldelijke middelen, ten dele misschien ook de outillage en verder de nodige contacten met het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en de georganiseerde landbouw, ontbraken. Zou in deze leemten kunnen worden voorzien, dan zou vermoedelijk aan de Groninger universiteit bij de betreffende hoogleraren, andere docenten en de wetenschappelijke staf de nodige belangstelling voor landbouwkundig onderzoek wel aanwezig blijken te zijn. Te denken valt hierbij o.a. aan onderzoekingen op botanisch, chemisch, natuurkundig, agrarisch-economisch en agrarisch-sociologisch gebied, dat door jonge afgestudeerden onder leiding van de betreffende docenten zou kunnen geschieden.
- 6) Voor het landbouwkundig onderzoek in Nederland zou een dergelijke ontwikkeling belangrijke voordelen hebben. Niet alleen zouden op deze wijze onderzoekingen kunnen worden gedaan, die direct de ontwikkeling van de Nederlandse landbouw ten goede zouden kunnen komen, doch bovendien zouden op deze wijze aan de Groninger universiteit jonge landbouwkundige onderzoekers van allerlei soort kunnen worden gevormd, die naderhand aan allerlei instituten voor landbouwkundig onderzoek in de ruime zin een plaats zouden kunnen innemen. Hoewel moet worden aangenomen, dat in de toekomst het grootste deel van de wetenschappelijke medewerkers van dergelijke instituten hun opleiding aan de Landbouwhogeschool zal vinden, kan anderzijds worden vastgesteld, dat in het geheel van dit onderzoek de medewerking van een aantal universitair gevormden onmisbaar zal blijven. Het zou echter een groot voordeel zijn, als deze, vóór zij aan dergelijke instituten worden verbonden, aan de universiteit reeds een degelijke training, onder deskundige leiding, in het onderzoek in de landbouwkundige richting zouden hebben ontvangen.

- 7) Ook voor de Groninger landbouw zou een dergelijke ontwikkeling voordelen kunnen hebben. Het zou de mogelijkheid openen om onderzoekingen, die weliswaar een regionaal karakter hebben, doch door hun aard niet in aanmerking komen om door het eventueel te stichten regionaal laboratorium te worden gedaan, op wetenschappelijk verantwoorde wijze te laten uitvoeren. Het scheppen van een dergelijke mogelijkheid zou ook in zekere zin een compensatie kunnen vormen voor het feit, dat de sterke intensivering van de landbouwvoorlichting, welke in de laatste tientallen jaren heeft plaats gevonden, het grootste deel van Groningen maar in geringe mate ten goede is gekomen, omdat de moderne wijze van intensieve voorlichting, door middel van assistenten, in gebieden met grote bedrijven en een goed ontwikkelde boerenstand, niet tot haar recht komt.
- 8) Een oplossing zou kunnen worden gevonden in het stichten van een Landbouwkundig Instituut aan de Rijks-Universiteit te Groningen.
- 9) Dit instituut zou men niet moeten zien als een nieuw, zelfstandig laboratorium naast de bestaande laboratoria en instituten van de universiteit. Zou men een dergelijk laboratorium stichten, dan zou men waarschijnlijk het hiervoor als wenselijk naar voren gebrachte niet bereiken. In de eerste plaats zou een dergelijk laboratorium zich vermoedelijk gaan beperken tot onderzoek in één of enkele deelgebieden van het landbouwkundig onderzoek, omdat een enigszins behoorlijke uitrusting met personeel en materieel voor onderzoek op het gehele landbouwkundige terrein onbetaalbaar zou worden, terwijl men bovendien niet kan verwachten, dat de eventuele leider van een dergelijk instituut een zo brede belangstelling en kennis zou hebben, dat hij al deze onderdelen behoorlijk zou kunnen behartigen. Bovendien zou men vermoedelijk op deze wijze juist niet de belangstelling van de universitaire docenten voor dit instituut verkrijgen, omdat dit buiten de sfeer van hun dagelijkse belangstelling zou vallen en zij bovendien weinig lust zouden vertonen om mede te werken aan de uitvoering van een door een dergelijk instituut te verrichten programma van onderzoek. Een hoogleraar bepaalt nu éénmaal graag zelf, wat hij al dan niet binnen het kader van zijn onderzoek zal betrekken. Men zou waarschijnlijk slechts een voortzetting in een andere vorm van de bestaande verhouding krijgen.
- 10) De taak van het instituut zou moeten zijn, die van een coördinerend en administrerend orgaan. Het zou de voorstellen en plannen voor onderzoekingen, die door de verschillende docenten zouden worden gedaan, moeten coördineren en deze plannen moeten voorleggen aan de organen, die de centrale leiding hebben van het landbouwkundig onderzoek in Nederland, het Ministerie van Landbouw en Landbouw T.N.O. Anderzijds zou het moeten trachten voor eventuele aanvragen voor onderzoek van de zijde van deze organen, of van de zijde van de georganiseerde landbouw, bij de docenten aan de universiteit de nodige belangstelling te vinden. Het zou de gelden moeten boheren, die door de verschillende opdrachtgevers ten behoeve van het onderzoek ter beschikking worden gesteld en de nodige betalingen moeten verrichten. Het onderzoek zou moeten plaatsvinden op de bestaande universiteitslaboratoria en instituten.
- 11) Gezien de grote omvang van en de grote verscheidenheid in het landbouwkundig onderzoek moet het mogelijk worden geacht een aantal afzonderlijke problemen aan de Rijks-universiteit te Groningen te laten bestuderen, zonder dat hierdoor de coördinatie van het landbouwkundig onderzoek in gevaar komt, in het bijzonder, waar dit onderzoek in Groningen naar alle waarschijnlijkheid in hoofdzaak betrekking zal hebben op meer fundamentele vraagstukken en een onmiddellijk verband met de voorlichting dus niet aanwezig zal zijn. Overleg met en goedkeuring van de plannen door de organen, belast met de centrale leiding van het landbouwkundig onderzoek, schept bovendien de nodige waarborgen voor een dergelijke coördinatie.
- 12) Door de opdrachtgevende organen zal aan het Landbouwkundig Instituut een vergoeding voor het te verrichten onderzoek moeten worden toegekend, waaruit de salarissen van de voor dit onderzoek aan te stellen medewerkers, de kosten van de speciaal voor dit onderzoek aan te schaffen instrumenten en andere materiële hulpmiddelen, eventuele reis- en verblijfkosten ten behoeve van het onderzoek en de kosten van de administratie van het instituut moeten kunnen worden betaald. Ten behoeve van de publicatie van de resultaten van de onderzoekingen zouden dezelfde faciliteiten door het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening moeten worden verleend, als de andere instellingen voor landbouwkundig on-

derzoek genieten. Daar de kosten voor gebouwen, materiële uitrusting, algemene leiding, enz. bij de hiervoor geschetste organisatie van het onderzoek gering zullen zijn, kan worden verwacht, dat reeds met een, in vergelijking met de totale kosten voor het landbouwkundig onderzoek, zeer bescheiden bedrag, belangrijke resultaten kunnen worden bereikt. Ten einde zekerheid te verschaffen, dat een behoorlijke ontwikkeling van het landbouwkundig onderzoek te Groningen tot stand zal komen, is het wenselijk, dat een bepaald minimum-bedrag wordt vastgesteld, dat in ieder geval jaarlijks ter beschikking zal zijn, aangenomen, dat voldoende voorstellen voor onderzoekingen worden gedaan.

- 13) Het bestuur van het instituut, dat vermoedelijk het beste de juridische vorm van een stichting aan kan nemen, ware op te dragen aan een curatorium, samen te stellen uit (een) vertegenwoordiger(s) van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, van het Curatorium van de Rijks-Universiteit te Groningen, van de hoogleraren, welke zich in het bijzonder voor te verrichten landbouwkundige onderzoekingen interesseren, van de georganiseerde landbouw in de provincie Groningen en van Landbouw-T.N.O.
- 14) Uit dit curatorium ware een dagelijks bestuur te kiezen, dat zo nodig kan worden bijgestaan door een administratieve kracht, die in de te verrichten werkzaamheden waarschijnlijk echter geen volledige dagtaak zal vinden en daarom vermoedelijk het beste kan worden gezocht onder reeds aanwezige ambtenaren, b.v. van het College van Curatoren van de Universiteit.

Wageningen, Maart 1953.

E.W. Hofstee